

ROZPŁYWAĆ SIĘ (21) *vb impf*

roz- (15), rof- (6).

sie (15), się (6).

o jasne.

praes 1 sg rozpływam się (5). ◇ 3 sg rozpływa się (6). ◇ 1 pl rozpływamy się (1). ◇ 3 pl rozpływają się (5). ◇ *praet* 3 sg f rozpływała się (2). ◇ *con* [3 sg f by się rozpływała.] ◇ 3 pl *subst* by się rozpływały (1). ◇ *part praes act* rozpływając się (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Rozlewać się w różne strony; stillare Vulg* (4) : ieftli mleko [...] ftogi na mieftczu nie rozpływaiącz fie: znak ieft iż fyn będzie. *FalZioł* V 15.

[*rozpływać się po czym: [pokarm wilgotny]* Nie dopuścza też fuchości ziemney zgromadzić się w kupę/ ále ią rozwodnia áby się rozpływała po żyłach y po członkach drzewá. *Cresc* 1571 132.]

Zwrot: »rozpływać się wniwecz« (1): gdy sufza [*strumienie*] wftawiaią z mieyfcá fwego. Vdawiaią się iná drogá rozpływiaią się wniwecz y giná [*ascendent in nihilum et peribunt*]. *BudBib Iob* 6/18.

Przen (2) : A tedy rosplywala fyá yey [*Maryi*] flodkofzcz ktorey byla napelnyona oth pana boga *PatKaz* II 84v.

rozpływać się po kim (1): Niefmieli nic przydáwác do flow moich/ á rosplywála fie po nich wymowá moiá. *Leop Iob* 29/22.

2. *Zmieniać się w coś płynącego* (1) :

rozpływać się w co (1): Iáko my ciebie [*Kochanowski*] płáczem fzczodrym oblewamy/ Choć się iefzcze w ftrumienie wždy nie rosplywamy [*cf* **ROZPŁYNAĆ SIĘ** *znac.* 2.]. *KlonŻal* B2.

[*Przen*:

Zwrot: »we łzách się rozpływać«: [...] kiedy żona twoja [...] rzemiennym arkanem skrępowana żegnać się z tobą i rozstawać będzie, we łzách się rozpływając *Mowy* 237.]

3. *Rozpuszczać się, przechodzić w stan ciekły; deliquere, deliquescere, diffluere, liquefieri, liquere, liquescere Calep, Cn; dissolvere se PolAnt; dissolvi Calep; liqui Cn* (14) : Deliqueo – Rozpłiwam fzie, roztapiam fzie. *Calep* 301b, 215b, 607b.

rozpływać się od czego (1): [*to lekarstwo*] nie telko z ftadłe [!] mleko rozpádzá/ ale y krew z fiadła od tego fie rozpływa. *FalZioł* V 88.

Przen (4) :

Zwoty: »rozpływać się w nadziei« (1): Przywodząc fobie nápámięć dobrodzieyftwá twoie [...] rosplywa fie w nádziegi dúffá moiá [*effundo super me animam meam PolAnt Ps* 42/5; fkdá się rosplywála dúfzá moiá we mnie *BibRadz*] *RejPs* 63v.

[»jako wosk [*ku czemu*] się rozpływać«: [*młodzieniaszek*] do boiu chćiw bywá. Iáko wofk/ ku rofkofzom fnádnie fye rosplywá *KołakWiek* B2.]

a) *Przestawać istnieć, niknąć, niszczyć* (3) : *BudBib Nah* 1/5, 6; Pánie gdy ty idziefz drzży ziemiá/ obłoki topnieią/ y gory się rozpływiaią. *SkarŻyw* 560.

a. Pod wpływem wilgoci (4) : biorąc po jednej [gałeczce] w wsta dzierżec pod ięzykiem iżeby sie rozplywały/ á ty fliny flodkie połykać *FalZioł* III 42b, I 95a; ikoro defzcz by namnieyſzy vpádnie/ iż ſye [sól] wnet rozplywa *Oczko* 9.

rozplywać się czym (1): GlabGad I6v cf Szereg.

Szereg: »roztopiac się albo rozplywać« (1): bowiem wſzelka rzecz ktora sie zimną wodnością roztopia albo rozplywa, takowa iest z materiey ziemney ſłożona. *GlabGad I6v.*

b. Topić się pod wpływem wysokiej temperatury (2) : [Złoté kručce y miedzi w tym [tj. wtedy] sie roſplywáią [fluit aes VIII 445]/ A ſtáli w ogromnym sie ogniu odgrzewáią *VergKoch* 231.]

rozplywać się od czego (1): iako ſą wſzitki rudy á kručzcze ktore sie od ognia ciągną y teź rozplywáią. *GlabGad I6v.*

rozplywać się czym (1): A ktora [sól] sie rozplywa ciepłem á ſuſzenim ta iest z materiey wodney *GlabGad I6v.*

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2) :* *Mącz* 180c; *Dimano* – Rozpliwać ſzie, rozſerżam sie. *Calep* 325a.

Synonimy: rozciekać się; **1.** rozlewać się, roztaczać się.

Formacje współrdzenne cf PLYNAĆ.

Cf ROZPŁYWAJĄCY, ROZPŁYWAJĄCY SIĘ, ROZPŁYWANIE

KW